

Comitetul Economic și Social European

REX/285
Ajutarea țărilor în curs
de dezvoltare pentru a
face față crizei

Bruxelles, 26 noiembrie 2009

AVIZUL

Secțiunii pentru relații externe
privind

Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu,
Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Ajutarea țărilor în curs de
dezvoltare pentru a face față crizei

COM(2009) 160 fin

_____
Raportor: **dl JAHIER**

Administrator: Susanna BAIZOU

La 28 aprilie 2009, în conformitate cu articolul 262 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Ajutarea țărilor în curs de dezvoltare pentru a face față crizei
COM(2009) 160 final.

Secțiunea pentru relații externe, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 19 noiembrie 2009. Raportor: dl JAHIER.

În cea de-a ...-a sesiune plenară, care a avut loc la ... și ... (ședința din ...), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu ... voturi pentru, ... voturi împotriva și ... abțineri.

*

* *

1. Concluzii și recomandări

- 1.1 Comitetul Economic și Social European (CESE) consideră că, odată ce a fost depășită faza de risc sistemic major a crizei economice și financiare internaționale, se cuvine să nu fie neglijate efectele foarte grave pe care aceasta le are asupra majorității țărilor în curs de dezvoltare, efecte care compromit progresele înregistrate în ultimele decenii și se adaugă consecințelor dublei crize energetice și alimentare, cu posibila agravare a situațiilor de conflict și de instabilitate politică deja existente.

Comunității internaționale îi revine de pe acum rolul de a-și asuma toate inițiativele și deciziile care sunt de competența sa, pentru a ajuta țările mai sărace să depășească această criză, pentru care acestea nu poartă nicio responsabilitate.

- 1.2 CESE își exprimă aprecierea pentru comunicarea Comisiei, prima decizie-cadru adoptată de comunitatea internațională și cea mai pozitivă și mai completă dintre cele adoptate până în prezent, cuprinzând numeroase propuneri și deschizând multiple perspective, inclusiv pe termen mediu, ce vor trebui explorate în mod corespunzător.

CESE observă două neajunsuri majore ale comunicării și anume: pe de o parte, lipsa resurselor suplimentare și, pe de altă parte, efectul limitat în timp al deciziilor luate cu privire la criză (ca, de exemplu, plata anticipată a ajutoarelor pentru creditele angajate pentru anul în curs).

1.3 CESE salută rezultatele ultimelor summituri internaționale¹, în special cu privire la coerența propunerilor avansate la adresa țărilor sărace, confirmarea obiectivelor de creștere a volumului și calității ajutoarelor și relansarea abordării care urmărește reformarea acestora. Cu toate acestea, progresele menționate nu sunt nici pe departe suficiente pentru a face față unor probleme cruciale precum:

- nevoia urgentă de a dispune de mai multe fonduri și de utilizare a unor noi instrumente de finanțare a dezvoltării;
- procesul de reformă a sistemului de asistență;
- legăturile dintre administrarea fiscală și dezvoltare.

1.4 CESE consideră că, mai întâi, trebuie respectate în mod strict toate angajamentele asumate în ultimii ani, așa cum a afirmat președintele Barroso, și invită Comisia să ceară statelor membre să respecte calendarele de majorare a liniilor de credit stabilite deja și nerevizuite încă substanțial, chiar dacă în realitate au fost deja retractate practic prin deciziile de reducere a sumelor deja alocate de unele state membre.

În plus, CESE este convins de nevoia urgentă de noi și importante ajutoare suplimentare, după dorința tuturor instanțelor internaționale majore, astfel încât să poate fi expediate către țările sărace noi ajutoare și investiții. Comitetul își însușește de asemenea propunerea de a le acorda cel puțin 0,7% din sumele mobilizate de comunitatea internațională, estimate în prezent la 7 000 de miliarde USD, pentru a gestiona criza.

1.5 Ținând seama de dublul impact al crizei energetice și alimentare, CESE consideră că este necesară definirea unor priorități mai precise pentru noile investiții, în cadrul unei relansări energice a angajamentului luat în raport cu Obiectivele de dezvoltare ale mileniului (ODM).

Prioritatea strategică acordată sectorului agricol și siguranței alimentare, ca și investițiile în domenii prioritare legate de schimbările climatice sunt atât în interesul țărilor sărace, cât și al Europei, astfel încât să poată fi relansat un nou val de investiții susținute în țările mai sărace, pentru asigurarea unei dezvoltări durabile pe termen lung.

1.6 CESE invită noua Comisie să joace un rol de lider pe plan internațional în ce privește eforturile depuse pentru reformarea profundă a sistemului de asistență și investiții pentru dezvoltare, să-și asume noile provocări ale mileniului în care ne aflăm, între care creșterea ecologică și fluxurile migratorii, și să-și reînnoiască angajamentul de a asigura o mai mare eficiență și transparență complexului sistem de ajutorare.

---

¹ În special summitul ONU din iunie 2009 și summitul G 8 din iulie 2009, de la Aquila.

- 1.7 CESE consideră că Uniunea Europeană nu trebuie să facă pași îndărăt în legătură cu recunoașterea și sprijinirea actorilor neguvernamentali, în special cei din sectorul privat, a organizațiilor sindicale, a agricultorilor, a organizațiilor de femei și a celor de consumatori. Este vorba de un aspect specific al abordării europene.

CESE regretă faptul că, în comunicarea de față, nu este menționat în nici un fel rolul acestora în confruntarea cu criza, cu atât mai mult cu cât societatea civilă este unul din puținii actori internaționali care face dovada că poate activa resurse suplimentare. În plus, în numeroase țări sărace, consecințele crizei afectează îndeosebi sectorul privat și slăbesc capacitatea de acțiune a partenerilor sociali și a diferitelor organizații ale societății civile, al căror rol este totuși crucial în asigurarea unor soluții viabile în dezvoltarea pe termen lung.

- 1.8 Pe lângă respectarea angajamentelor asumate în termeni de APD (ajutor public de dezvoltare), CESE sprijină adoptarea unor noi mecanisme inovatoare de finanțare a dezvoltării, între care „taxa Tobin”. Este foarte importantă recunoașterea rolului central jucat de fondurile trimise de lucrătorii imigranți, cu punerea în aplicare a deciziei G8 privind reducerea cu 50% a comisioanelor la transferuri, precum și stabilirea unor strategii care să asigure o mai bună protecție a lucrătorilor imigranți în confruntarea cu criza.

- 1.9 CESE consideră că trebuie menținute toate măsurile ce vizează deschiderea piețelor, prin relansarea negocierilor din cadrul rundeii Doha și sprijinirea proceselor de integrare regională² și prin consolidarea instrumentelor de finanțare a comerțului, acordând o atenție specială exigențelor pe care le impune comerțul just și echitabil pentru țările mai sărace.

De asemenea, trebuie relansate investițiile străine directe (IDE), în special datorită efectului de pârgie exercitat de liniile de finanțare inovatoare ale FMI și Băncii Mondiale, prin emiterea unor noi drepturi speciale de tragere (DST) de către FMI și prin crearea de către Banca Mondială a unui Fond destinat celor mai vulnerabili (*Vulnerability Fund*).

- 1.10 În sfârșit, CESE consideră că este esențial ca lupta împotriva corupției, a criminalității și a fraudei fiscale (fraudă și evaziune) să devină o prioritate absolută pe plan mondial, astfel recuperându-se noi și importante resurse destinate acțiunilor de dezvoltare. Comitetul încurajează Comisia să aprofundeze cât mai repede problematica respectivă și să formuleze propuneri în acest sens.

2. **Introducere**

- 2.1 La începuturile crizei financiare internaționale, analiștii erau convinși că aceasta nu va afecta țările în curs de dezvoltare, mai ales pe cele mai sărace. Cu trecerea timpului, începeau să se întrevadă posibilele consecințe asupra țărilor în curs de dezvoltare, mai ales din cauza declinului așteptat al economiei internaționale. De-abia în aprilie 2009, cu ocazia summitului

---

²

Cf. avizul CESE privind comunicarea Comisiei pe tema „Integrare regională pentru dezvoltarea țărilor ACP”, REX/266. Raportor: dl DANTIN, coraportor: dl JAHIER.

G20 de la Londra și a ședințelor FMI și ale Băncii Mondiale, a devenit evidentă propagarea crizei la principalele țări în curs de dezvoltare, cu riscul de a provoca sărăcirea altor 100 de milioane de persoane, care se adaugă celor peste 160 de milioane care trăiesc sub pragul sărăciei absolute, ca urmare a dublei crize, energetice și alimentare, din anii 2007-2008.

- 2.2 Perspectivile sunt îngrijorătoare. La 19 iunie 2009, FAO a dezvăluit în mod anticipat elementele-cheie ale unui raport privind nesiguranța alimentară în lume, conform căruia numărul persoanelor care suferă de foame va depăși în 2009 pentru prima dată 1 miliard, aceasta reprezentând o creștere globală de 11%, ceea ce va provoca uriașe crize umanitare și va risca să reducă la neant toate progresele înregistrate în anii '80-'90. La 22 iunie, Banca Mondială și-a revizuit în mod drastic propriile estimări, considerând ca probabilă contractarea economiei globale cu circa 3% în 2009, cu o scădere de 10% a comerțului mondial și o prăbușire a fluxurilor internaționale de capitaluri private care, scăzând de la 1 000 de miliarde de dolari în 2007 la 707 miliarde în 2008, vor ajunge la doar 363 de miliarde de dolari în 2009. Creșterea globală a ȚCD este estimată în prezent la puțin peste 1%. Cu toate acestea, dacă se face abstracție de China și India, celelalte ȚCD laolaltă înregistrează o contracție a PIB-ului de 1,6%. Africa apare ca fiind continentul cel mai afectat, cu o creștere economică preconizată care, în 2009, reprezintă o reducere cu 66%, comparativ cu valorile înregistrate în 2007. Conform datelor OIM, 50 de milioane de persoane și-ar putea pierde locul de muncă în 2009, iar numărul angajaților săraci ar putea atinge 200 de milioane.
- 2.3 Criza financiară și economică presupune patru șocuri: a) prăbușirea volumului global al schimburilor comerciale, cu o scădere drastică a veniturilor din export și un deficit de finanțare a ȚCD cuprins între 270 și 700 de miliarde USD³; b) reducerea fluxului de investiții private, mai consistente pentru țările cu un venit mediu și pentru cele în care sunt în desfășurare investiții structurale importante; c) reducerea importantă a sumelor transferate de emigranți, care în unele ȚCD africane reprezintă 30% din PIB și care doar în 2006 au atins 270 de miliarde USD, adică dublul sumei totale destinate asistenței pentru dezvoltare; d) scăderea incontestabilă a ajutoarelor publice pentru dezvoltare, din partea multor donatori bilaterali în 2009 și 2010. Aceste ultime două șocuri, care amplifică efectele precedentei crize alimentare și ale prețurilor energetice, se fac simțite cu precădere în Africa, unde aceste fluxuri sunt adesea vitale atât pentru un mare număr de bugete publice, cât și pentru supraviețuirea familiilor și comunităților locale.
- 2.4 Printre consecințele acestor șocuri succesive și interdependente, care acționează bineînțeles în mod destul de diferit de la regiune la regiune și de la țară la țară, trebuie menționate în special următoarele:
- încetinirea creșterii sau o contracție severă a economiilor locale;

---

³ Banca Mondială, 2009, și ADB (*African Development Bank*), martie 2009; marja indicată redă cifrele extreme ale previziunilor disponibile în prezent.

- creșterea rapidă a șomajului, a sărăciei și a foamei, mai ales în zonele urbane, cu serioase consecințe asupra grupurilor mai vulnerabile, în special femeile și minorii;
- diminuarea veniturilor fiscale, cu grave consecințe asupra condițiilor bugetelor publice care, mai ales în Africa, au fost supuse unor operații semnificative de ajustare în ultimii zece ani;
- apariția riscurilor pentru planurile de investiții publice, în special în ce privește mentenanța și infrastructura;
- probleme mai mari de acces la bunuri și servicii pentru largi straturi din populație, adăugate reducerii sistemelor de protecție și asistență socială, deja fragilizate;
- reducerea veniturilor provenite din turism;
- probleme crescânde de acces la credite și la fluxurile de investiții, mai ales pentru sectorul privat;
- un impact profund negativ privind capacitatea de realizare a obiectivelor de dezvoltare ale mileniului (ODM), deja compromise în bună parte de cel puțin doi ani, după rezultatele modeste obținute între 2000 și 2005;
- riscul de a nu dispune de mijloacele necesare pentru a contracara consecințele schimbărilor climatice.

2.5 Acest scenariu devine și mai îngrijorător dacă se iau în considerare consecințele posibile asupra stabilității politice și securității interne și externe din diverse regiuni ale lumii. Un studiu elaborat de guvernul britanic în 2008 estimase deja că în 2010 jumătate din săracii lumii ar putea trăi în țări caracterizate printr-un conflict permanent sau cvasipermanent.

2.6 În sfârșit, criza ar putea genera fluxuri migratorii suplimentare, atât în interiorul unei țări și la nivel regional, cât și spre țările mai bogate. Prin agravarea tensiunilor existente, în special la granițele UE, toate acestea ar putea genera o pierdere suplimentară și îngrijorătoare de resurse umane, vitale pentru multe țări sărace.

3. Răspunsul Comisiei

3.1 Comisia Europeană a fost prima care și-a asumat decizii concrete în cadrul G 20 de la Londra, plecând de la afirmația clară, așa cum a fost aceasta rezumată de președintele Barroso, după care „recesiunea la care asistăm nu trebuie să fie, nu poate să fie și nu va trebui să fie utilizată drept pretext pentru a nu ne respecta promisiunile de sporire a ajutoarelor”.

3.2 Comunicarea de față este una dintre cele mai pozitive decizii-cadru propuse până acum în cadrul comunității internaționale, în vederea ajutorării țărilor sărace în confruntarea cu criza. Confirmând necesitatea onorării angajamentelor luate cu privire la ajutorul public de dezvoltare (APD) și de activare a unor noi resurse destinate dezvoltării (de exemplu, prin intermediul ambițioasei, dar poate prea puțin realistei propuneri ca, pentru fiecare euro acordat ca asistență, să poată fi deblocați cinci euro pentru alte transferuri în afara APD), comunicarea evidențiază de asemenea importanța accelerării sau anticipării plăților – caz unic printre donatori – și adoptarea unor mecanisme mai flexibile, solicitând BEI să pună la punct

instrumente cu funcție anticiclică, mai ales în domeniile infrastructurii și financiar. De asemenea, Comisia se angajează să accelereze operațiile de asistență bugetară, luând în considerare, în situații excepționale, și măsuri de asistență macroeconomică în favoarea țărilor care participă la politica europeană de vecinătate (PEV).

- 3.3 Comunicarea constată că ineficiența ajutoarelor este nemăsurat de costisitoare și sugerează reformarea profundă a întregului sistem internațional a APD, în ce o privește, Comisia solicitând statelor membre să favorizeze demersuri comune și coordonate, pentru a face față crizei. În calitate sa de cel mai important donator pe plan mondial, UE ar trebui totodată să încurajeze reformarea sistemului de ajutoare pe plan internațional.
- 3.4 Comunicarea acordă prea puțină atenție măsurilor în favoarea protecției sociale și a locurilor de muncă, prevăzând atât mecanisme de sprijinire a cheltuielilor sociale și a construcției infrastructurii naționale sau regionale, cu o atenție specială dedicată regiunii mediteraneene și Africii, inclusiv în ce privește acordarea de fonduri. Comisia își propune de asemenea să contribuie la relansarea agriculturii și la creștere ecologică, atât prin forme inovatoare de finanțare a combaterii schimbărilor climatice, cât și prin sprijinirea transferului tehnologic care nu afectează mediul înconjurător.
- 3.5 În încheierea comunicării se propune adoptarea unor măsuri de sprijinire a sistemului de schimburi internaționale, în scopul îmbunătățirii eficienței programelor de asistență pentru comerț și al sporirii creditelor pentru export. Totodată, Comisia recomandă promovarea unei discuții privind restructurarea datoriei publice a țărilor în curs de dezvoltare, sugerând și măsuri de sprijinire a *gubernanței* fiscale pe plan internațional, regional și național.
- 3.6 Consiliul Uniunii Europene a luat act de principalele recomandări cuprinse în comunicare, le-a aprobat și a reafirmat importanța respectării angajamentelor asumate de statele membre, încurajându-le pe acestea, „Comisia și Banca Europeană de Investiții (BEI) să adopte măsuri coordonate în 2009, oricând este posibil, pe baza analizelor comune ale impactului crizei asupra țării, în cooperare cu instituțiile internaționale și cu țările partenere, în vederea identificării țărilor și grupurilor de populație celor mai vulnerabile și mai puțin rezistente⁴.”
- 3.7 Cu toate acestea, limita cea mai evidentă a ansamblului de decizii luate de UE constă în faptul că nu este prevăzută nicio contribuție suplimentară, în afară de cele 100 de milioane de euro pe an, acordate Fondului fiduciar UE-Africa pentru infrastructură.

4. **Ajutoarele publice pentru dezvoltare (APD) și riscurile conexe**

- 4.1 Conform datelor furnizate de Comitetul de asistență pentru dezvoltare (CAD) al OCDE, 2008 a fost anul celor mai mari cheltuieli în termeni absoluți în ce privește APD. Cifra de 120 de miliarde de dolari a fost suplimentată cu 10% în termeni reali și a reprezentat 0,30%

---

⁴ Concluziile Consiliului UE pentru relații externe, 18 mai 2009.

din PIB-ul total al țărilor OCDE. Programele bilaterale au crescut, de asemenea, în cursul ultimului an, după scăderea puternică din perioada 2006-2008.

- 4.2 UE înregistrează o creștere de 4 miliarde de euro în comparație cu 2007, atingând în 2008 suma totală de 49 de miliarde de euro, adică 0,4% din PIB. Trebuie amintit că, în timpul consensului de la Monterey, în 2002, Comisia își propusese obiectivul intermediar de 0,39% până în 2006. În același timp, trebuie subliniat că suntem încă departe de obiectivul care consta în alocarea a 0,20% din PIB pentru țările mai puțin dezvoltate, în prezent doar 20 de miliarde USD sunt destinate Africii, în comparație cu obiectivul de 50 de miliarde din 2010.
- 4.3 Subzistă puternice dubii în ce privește posibilitatea concretă ca UE să garanteze noi sporiri ale acestei sume, estimate la o sumă suplimentară de 20 de miliarde EUR, necesară pentru îndeplinirea obiectivului de 0,56% din PIB în 2010. În raportul său *AidWatch* din 2008, platforma europeană Concord pentru ONG-uri a prevăzut o reducere cu 27 de miliarde USD a ajutoarelor pentru perioada 2009-2010. În plus, conform aceluiași raport, cifrele furnizate de UE ar trebui revizuite, dat fiind că sunt incluse aici categoriile de cheltuieli care nu ar trebui contabilizate ca APD: 5 miliarde care reprezintă anulări ale datoriei externe, 2 miliarde pentru bursele de studii acordate studenților și 1 miliard alocat costurilor legate de refugiați. Conform datelor furnizate de Concord, dacă se face abstracție de aceste sume, în 2008 a fost atins doar 0,34% din PIB, adică o valoare destul de îndepărtată de obiectivul reprezentat de 0,56% din PIB până în 2010.
- 4.4 Chiar și după datele Raportului global de monitorizare (*Global Monitoring Report*) din 2009 al Băncii Mondiale, în ciuda creșterii înregistrate în 2008 și a angajamentelor asumate de unii donatori importanți, speranțele de a atinge obiectivele de suplimentare a ajutoarelor subscrise la Gleneagles (130 de miliarde USD pe an, până în 2010) devin cu totul nerealiste în lumina situației actuale.
- 4.5 Sunt din ce în ce mai mulți cei care consideră că sunt necesare noi resurse, care depășesc cu mult angajamentele Gleneagles. Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) subliniază că nu este vorba doar de respectarea angajamentelor asumate, ci și de sporirea substanțială a sumelor alocate, de exemplu prin alocarea a cel puțin 0,7% din totalul fondurilor puse la dispoziție pentru salvarea băncilor și relansarea economiei (cifrate la 7 000 de miliarde USD), pentru sprijinirea țărilor în curs de dezvoltare în vederea îndeplinirii ODM și pentru relansarea cheltuielilor și investițiilor directe și a celor pe termen lung în țările sărace. După cum însuși președintele Băncii Mondiale a afirmat în repetate rânduri de la începutul crizei, este necesar să fie depuse eforturi mult mai mari în vederea mobilizării unor resurse suplimentare pentru sprijinirea țărilor sărace în confruntarea cu urmările devastatoare ale crizei, pentru care acestea nu au nicio responsabilitate. Conform recentelor estimări ale Băncii Mondiale, finanțările necesare doar pentru anularea diverselor pierderi înregistrate de țările în curs de dezvoltare variază între 350 și 635 de miliarde USD. Aceste cifre se află la distanțe de ani-lumină de amploarea resurselor pe care comunitatea internațională a dovedit

că le poate mobiliza până acum, nu doar pentru APD, ci și pentru alte forme suplimentare de asistență și împrumuturi.

- 4.6 În plus, dacă se face abstracție de intențiile exprimate de UE, raportul OCDE scoate în lumină faptul că, pentru marea majoritate a donatorilor bilaterali, criza determină o prăpastie crescândă între angajamentele asumate și sumele vărsate și adesea chiar alte întârzieri și amânări de plăți. Ajutoarele provenite din țări care nu aparțin CAD câștigă în importanță, dar volumul total al acestora este încă foarte departe de a influența în mod semnificativ tendințele globale. Suma totală a ajutoarelor provenite din țările care nu sunt membre ale CAD și care au comunicat OCDE propriile date a fost în 2007 de 5,6 miliarde USD.
- 4.7 Deși datele disponibile sunt incomplete, tendințele în ce-i privește pe donatorii privați sunt pozitive, sumele vărsate de aceștia reprezentând 18,6 miliarde USD în 2007, adică o creștere cu 25% în raport cu 2006. Doar datele interne disponibile în Statele Unite, necomunicate însă OCDE, prevăd un volum al sumelor alocate de donatorii privați care, în 2007, se ridică la 37 de miliarde USD, în timp ce multe din principalele fundații ca, de exemplu, Fundația Gates, au anunțat pentru 2009 creșteri de până la 20%.

5. **Eficiența ajutoarelor și lupta împotriva corupției**

- 5.1 În vremuri de criză, este foarte importantă sporirea eficienței ajutoarelor. Pagubele economice provocate de lipsa de predictibilitate a sumelor alocate, de fragmentarea intervențiilor și de lipsa coordonării dintre donatori sunt cât se poate de evidente în prezent. Comisia a estimat că volatilitatea APD poate duce la o creștere cu 15-20% a costurilor, în timp ce aplicarea completă a programului de eficientizare a ajutoarelor ar permite economisirea anuală a 5 - 7 miliarde EUR. De aceea, trebuie implementate rapid dispozițiile Declarației de la Paris, din 2005, și ale Agendei de la Accra, din 2008, mai ales în ce privește deciziile deja adoptate în cadrul UE, care ar putea să facă în mod real diferența: diviziunea muncii între statele membre și Comisie, o mai bună utilizare a planurilor naționale de acțiune, predictibilitatea ajutoarelor și o mai mare responsabilitate în ce privește rezultatele, inclusiv o condiționalitate mai mică⁵.
- 5.2 La nivelul OCDE se observă că progresele în ce privește calitatea sporită a ajutoarelor sunt insuficiente în prezent. 225 de agenții bilaterale și 242 multilaterale finanțează anual sute de mii de activități în toată lumea. Cu titlu de exemplu, la nivel mondial există peste 90 de fonduri pentru sănătate, OMS trebuind să prezinte raportul la circa 4 600 de donatori și să elaboreze anual circa 1 400 de rapoarte pentru aceștia. Guvernul unei țări în curs de dezvoltare trebuie să primească anual aproximativ 200 de misiuni ale donatorilor oficiali și să le răspundă, la acestea adăugându-se alte câteva sute de misiuni ale donatorilor privați. În plus, din ultima anchetă de monitorizare a OCDE, rezultă că, în medie, doar 45% din ajutoare sunt vărsate la termenul prevăzut.

---

⁵

COM(2009) 160 final și Consiliul UE din 22 iulie 2008.

5.3 Ca atare, este necesar ca procesul să fie accelerat, în vederea atingerii obiectivelor definite pe plan internațional. Este nevoie mai ales de o voință politică corespunzătoare din partea celor 27 de guverne ale statelor membre ale UE, în ce privește:

- utilizarea transparentă a celor 12 indicatori prevăzuți de Declarația de la Paris;
- aplicarea Codurilor de conduită ale UE;
- îmbunătățirea coerenței dintre politici în general și, mai ales, în ce privește politicile comercială și de dezvoltare;
- un angajament hotărât în reformarea globală a sistemului de ajutoare internaționale, care să-i pună în valoare pe actorii neguvernamentali și să relanseze o nouă fază de acțiune multilaterală.

5.4 În cadrul acestei abordări, trebuie luate în considerare și imensele cantități de resurse înghițite în multe țări în curs de dezvoltare de fenomenele de corupție și de exportare ilegală a capitalului, mai ales în ce privește investițiile legate de exploatarea materiilor prime și de marile lucrări de infrastructură. S-a dovedit deja că o parte consistentă a fluxurilor de ajutoare este anulată de corupție, cu efecte nimicitoare atât pentru populațiile locale, cât și pentru încrederea contribuabililor din țările donatoare. Conform Raportului din 2008 privind corupția pe plan mondial, al organizației *Transparency International*, aceasta atinge în prezent 50 de miliarde USD, ceea ce reprezintă aproape jumătate din volumul total al APD mondiale și o sumă egală cu investițiile necesare pentru realizarea obiectivelor din domeniul apei potabile și al igienei publice. Îmbunătățirea semnificativă a guvernantei, mai ales în ce privește trasabilitatea ajutoarelor, și sistemele de condiționalitate mai explicită a alocării de fonduri trebuie să capete importanță maximă în toate angajamentele UE și la nivel multilateral. Este cel puțin regretabil că nu se vorbește deloc despre acest aspect în comunicare.

6. Rolul actorilor privați și al societății civile

6.1 Se recunoaște în prezent importanța rolului actorilor neguvernamentali (ANG), în categoria cărora intră, conform acordului de la Cotonou, sectorul privat, partenerii sociali și economici și, mai ales, sindicatele și societatea civilă, sub toate formele sale (art. 6). Surprinde lipsa din comunicare a oricărei mențiuni cu privire la rolul acestora în gestionarea crizei, dat fiind că ANG sunt singurii actori care demonstrează că pot mobiliza resurse suplimentare. În plus, în numeroase țări sărace, consecințele crizei afectează îndeosebi sectorul privat și slăbesc capacitatea de acțiune a partenerilor sociali și a diferitelor organizații ale societății civile, al căror rol este totuși crucial în asigurarea unor soluții viabile în dezvoltarea pe termen lung.

6.2 La 18 mai a.c., Curtea de Conturi Europeană a publicat raportul său special privind gestionarea de către Comisie a participării actorilor neguvernamentali (ANG)⁶ la cooperarea comunitară pentru dezvoltare, în care, deși își exprimă satisfacția pentru creșterea investițiilor de fonduri comunitare prin intermediul ANG⁷, prezintă trei aspecte deficitare majore:

- participarea limitată a ANG la procesul de cooperare, aceștia trebuind să se limiteze adesea la rolul de simpli executanți ai proiectelor sau de furnizori de servicii, consultați în cel mai bun caz rar și prea târziu;
- acțiune insuficientă în domeniul măririi capacităților, care privilegiază însă sistemele de comunicare și de cointeresare, ceea ce exclude de fapt cea mai mare parte a organizațiilor de bază mici și mijlocii și a celor din alt mediu decât cel urban;
- lacune numeroase în sistemele de monitorizare și de punere în aplicare a procedurilor, adesea prea complexe și puțin inteligibile pentru multe organizații și care deseori nu furnizează datele corespunzătoare referitoare la stadiul inițiativelor și la impactul final al acestora.

6.3 Neajunsurile relevate de Curte ne determină să relansăm în mod hotărât teza susținută de mulți ani de CESE, și anume necesitatea de a reconfirma prioritatea investițiilor în ANG, atât prin consolidarea tuturor procedurilor care permit o lărgire reală a participării, cât și prin dublarea, până la atingerea a 20%, a volumului fondurilor vehiculate direct prin intermediul ANG, așa cum s-a solicitat deja într-un aviz anterior al CESE⁸.

7. **Pentru o revizuire a ajutoarelor și a noilor instrumente de finanțare**

7.1 Necesitatea realizării unei ample reforme a instituțiilor financiare internaționale, în primul rând a Băncii Mondiale și a FMI, este de acum evidentă, în conformitate cu orientările clare ale Conferinței Națiunilor Unite, din iunie: „instituțiile financiare internaționale trebuie să fie clar orientate către dezvoltare” și trebuie să fie reformate astfel încât să „favorizeze perspectiva, vocea și participarea țărilor în curs de dezvoltare și să reflecte mai bine noile realități”⁹.

Într-adevăr, este paradoxală constatarea că, în contextul crizei, 82% din împrumuturile acordate de FMI au fost îndreptate spre zona europeană și doar 1,6% alocate țărilor africane, iar, din totalul de 1 100 de miliarde USD acordate în urma summitului G20 din Londra, de la 2 aprilie 2009, doar puțin peste 20 de miliarde USD au fost alocate țărilor mai sărace.

---

⁶ Definiția ANG dată de Curte în acest raport cuprinde doar organizațiile societății civile și exclude sectorul privat.

⁷ Conform *Europe Aid*, sumele contractelor încheiate cu ANG în 2006 și 2007 pot fi estimate la 836,43 și, respectiv, 915,26 milioane EUR (cu excepția asistenței umanitare, gestionate prin intermediul ECHO), ceea ce înseamnă 10% din ajutoarele acordate de UE țărilor în curs de dezvoltare. Aproximativ 50% din finanțările ECHO sunt destinate ONG-urilor (circa 353 de milioane EUR în 2007).

⁸ Avizul REX 097/2003, Societatea civilă și politica de dezvoltare. Raportor: dna FLORIO.

⁹ Conferința ONU privind criza economică și financiară, iunie 2009.

- 7.2 UE trebuie să se străduiască să determine o revizuire drastică a acestor raporturi, începând cu o mai serioasă luare în considerare și implementare a propunerii Băncii Mondiale, de creare a unui nou fond special pentru cei mai vulnerabili (*Vulnerability Fund*), destinat în principal finanțării siguranței alimentare, protecției sociale și dezvoltării umane, mai ales prin instaurarea unui cadru specific și comun între Banca Mondială și agențiile specializate ale Națiunilor Unite. Totodată, trebuie depuse eforturi pentru emisia unor noi drepturi speciale de tragere (DST), pentru cel puțin 250 de miliarde USD, destinați în special furnizării de lichidități pentru finanțarea dezvoltării.
- 7.3 De asemenea, UE trebuie să joace un rol determinant în ce privește finanțarea comerțului, iar relansarea rapidă a negocierilor de la Doha trebuie să se concentreze asupra nevoilor țărilor în curs de dezvoltare, prevăzând măsuri specifice de sprijinire și de salvagardare pentru statele mai sărace și pentru siguranța alimentară.
- 7.4 De mult timp, CESE este convins de necesitatea depunerii unor eforturi consistente pentru a favoriza și multiplica noile instrumente de finanțare a dezvoltării¹⁰. Este regretabil că realizările de până acum sunt modeste, fapt ce reclamă lărgirea sferei celor mai noi inițiative și decizii, precum: IFFI (*International Finance and Facility Fund for Immunisation*) din noiembrie 2006, de finanțare a vaccinării în țările sărace, garanția de piață (*Advanced Market Commitment*) din aceeași perioadă, inițiativa summitului G8 de la Aquila de a reduce cu 50% în următorii cinci ani costurile tranzacțiilor oficiale pentru transferurile de fonduri efectuate de imigranți către propriile țări de origine, care ar putea determina creșterea sumelor transferate astfel cu 13-15 miliarde USD anual. CESE sprijină propunerea de lansare în sfârșit a discuției privind aplicarea unei taxe voluntare de 0,005% la tranzacțiile financiare internaționale (*taxa Tobin*), propunere lansată recent de guvernele francez și german, la summitul G20 de la Pittsburgh. Aceste noi moduri de finanțare, care trebuie să rămână cu totul adiționale în raport cu angajamentele APD, ar trebui să fie mai clar legate de atingerea diferitelor Obiective ale mileniului, de prioritățile impuse de schimbările climatice și de costurile pe care țările sărace vor trebui să le suporte în anii ce vin.
- 7.5 Reflecția privind reforma sistemului internațional de ajutoare, propusă din nou de Comisie la punctul 11 din comunicarea sa, este cât se poate de urgentă, UE putând să joace în mod clar un rol de lider din această perspectivă, cel puțin în ce privește următoarele aspecte:
- crearea unui sistem internațional de avertizare rapidă, care să poată monitoriza în următorii ani impactul pe care criza îl are asupra condițiilor de viață ale populațiilor și asupra perspectivelor de dezvoltare, în vederea orientării ajutoarelor și investițiilor;
  - realizarea unui sistem riguros de raportare, în vederea monitorizării progreselor înregistrate și a măsurării eficienței propriilor acțiuni, așa cum s-a decis la summitul G8;
  - investiții mai importante în stabilizarea zonelor de conflict, în dezvoltarea instituțională, în gestionarea crizelor, prin consolidarea capacităților locale și regionale de programare și

---

¹⁰ Cf. CESE 462/2006, *Noi resurse internaționale pentru dezvoltare și combaterea sărăciei*. Raportor: dl ZUFIAUR.

intervenție, prin crearea mai multor sisteme universale de protecție socială, prevăzând investiții oportune, pentru a face față noilor provocări legate de siguranța alimentară și de schimbările climatice;

- consolidarea și extinderea posibilităților de acces la microcredite, pentru a sprijini inițiativele întreprinderilor care nu pot face rost de finanțare bancară în alt mod.

7.6 Siguranța alimentară și creșterea ecologică, două obiective ale investițiilor strategice pe termen lung, pot reprezenta firul conducător important pentru relansarea sistemului de ajutoare și investiții care, în contextul crizei, este cu atât mai întemeiată și care poate da naștere atât unei mai mari implicări coordonate a resurselor și competențelor din țările emergente, cât și unei posibilități concrete de parteneriat economic pentru Europa și OCDE.

7.7 În ce privește UE, trebuie adăugate două observații:

- prima se referă la necesitatea evaluării atente a evoluției din ultimii ani a instrumentului ajutoarelor bugetare, luând în calcul posibilitatea orientării mai precise a acestor ajutoare către obiective sectoriale precum sănătatea, munca decentă, educația și formarea, infrastructura, serviciile sociale și creșterea ecologică, așa cum dorește însuși PE¹¹;
- cealaltă privește redistribuirea atribuțiilor din interiorul noului colegiu de comisari, în special reîncredințând comisarului însărcinat cu dezvoltarea controlul direct al *EuropAid* care, în prezent, este exercitat de comisarul responsabil pentru relațiile externe.

7.8 Mai mult decât orice alt domeniu, cel al dezvoltării evidențiază nevoia urgentă ca UE să reușească într-o măsură crescândă să vorbească la unison și să-și consolideze capacitatea de acțiune unitară, în coordonare cu statele membre, atât pentru a-și asigura mobilitatea pe noile scene internaționale care apar în urma crizei, cât și pentru a-și îmbunătăți eficiența în ce privește îndeplinirea rolului său și utilizarea resurselor și competențelor deja existente, disponibile la nivel global. Astăzi, mai mult ca oricând, în condițiile apariției unor noi actori pe scena internațională, dezvoltarea țărilor mai sărace și, în special, a Africii se dovedește a fi în interesul strategic al viitoarei dezvoltări a Europei¹².

7.9 Întărirea cooperării internaționale, în vederea combaterii corupției și evaziunii fiscale, reprezintă astăzi, în condițiile crizei, o evidență acceptată, în special în ce privește lupta împotriva paradisurilor fiscale. Conform datelor Biroului Națiunilor Unite pentru combaterea drogurilor și a criminalității (UNODC), traficurile ilicite și evaziunea fiscală se ridică în prezent la o sumă cuprinsă între 1 000 și 1 600 miliarde USD, din care jumătate provine din țări în curs de dezvoltare sau din economii în tranziție. Din aceste 500 până la 800 de miliarde USD, doar o sumă reprezentând 3% este imputabilă corupției, 30%, activităților de natură criminală și 67%, evaziunii fiscale. Cu alte cuvinte, evaziunea fiscală

---

¹¹ Proiectul de rezoluție al Comisiei DEVE, septembrie 2009.

¹² A se vedea avizul REX 268/2009 (raportor, dl JAHIER), pe tema relațiilor dintre UE, Africa și China și avizul privind dimensiunea externă a Strategiei de la Lisabona, ECO 249/2009.

costă țările în curs de dezvoltare o sumă cuprinsă între 300 și 500 de miliarde USD, din care 285 ar fi legate de sectorul informal, iar 160 de evaziunea fiscală comisă de numeroase întreprinderi transnaționale care operează în aceste țări¹³. În opinia CESE, trebuie operată de urgență o schimbare strategică decisivă în acest domeniu, această posibilitate fiind astăzi mai realistă. Aceasta ar permite nu numai disponibilizarea unor resurse nesperate pentru investiții și pentru asistența pentru dezvoltare, ci ar contribui și la dezvoltarea unor sisteme fiscale mai solide și mai echitabile în multe țări sărace, o condiție indispensabilă pentru consolidarea instituțiilor și pentru orice perspectivă sănătoasă de dezvoltare pe termen lung.

*

* *

Bruxelles, 19 noiembrie 2009

Președintele
Secțiunii pentru relații externe

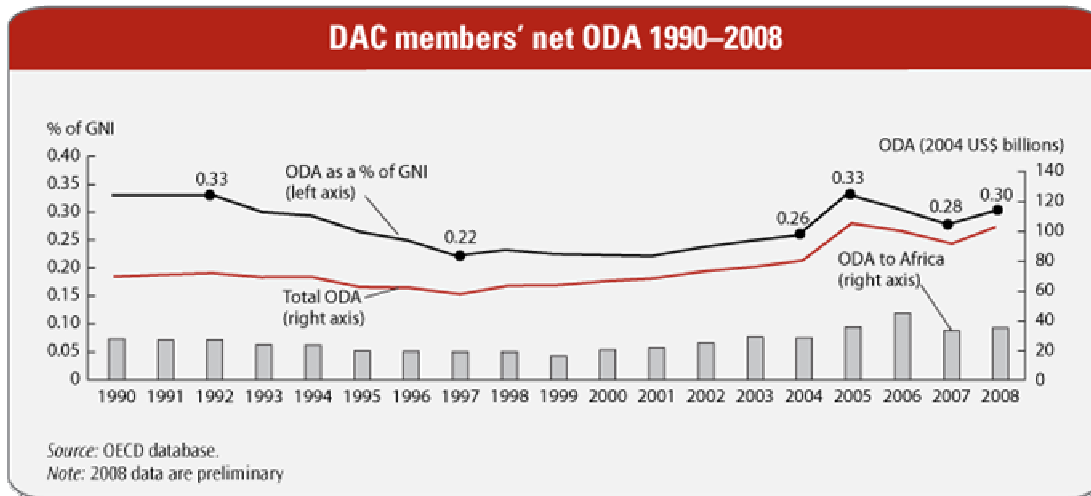
Filip HAMRO-DROTZ

N.B.: Urmează anexele.

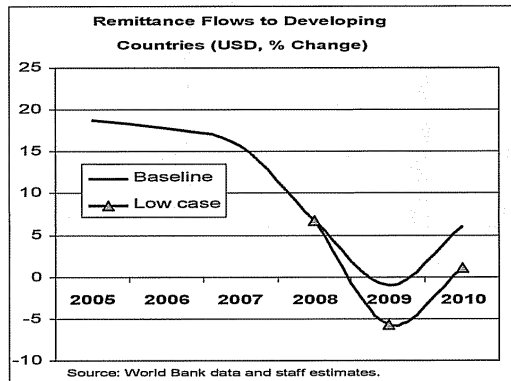
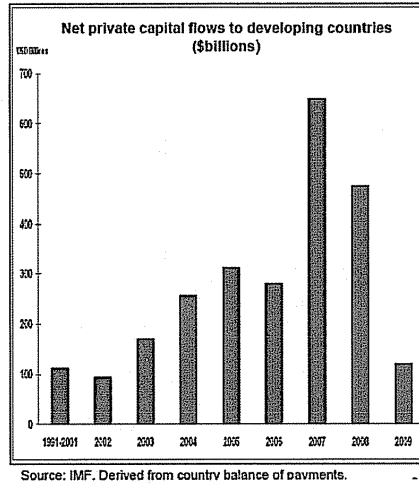
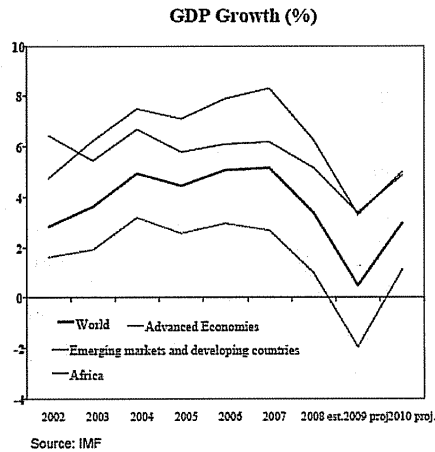
¹³ Cf. studiul CIDSE, menționat în bibliografie (din noiembrie 2008).

Anexa 1

The Global Economic Crisis: Implications for Poverty and the MDGs

March 3, Development Policy Forum Roundtable – Session 1 (A. Revenga)

GDP growth in developing countries will fall to 3.3% in 2009, from 8.1 in 2006-2007 and 6.3% in 2008. Net private capital flows likely to plummet from \$650 billion in 2007 to \$120 billion in 2009. Remittance flows could also decline by as much as 6% in 2009.

Crisis Impacts on Poverty and MDGs: Some Estimates

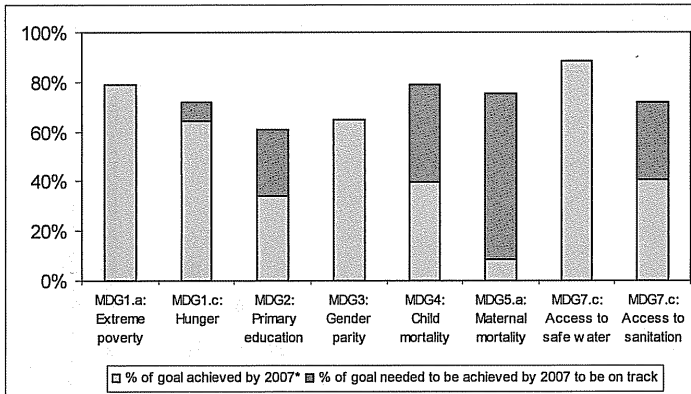
Food crisis	<p>Between 2005 and 2008, high food prices pushed 190-230 million people into poverty</p> <p>Number of malnourished people rose by 44 million in 2008 alone</p>
Financial crisis	<p>Growth slowdown means 46 more million poor people in 2009 living below \$1.25/day and 53 more million people living below \$2/day</p> <p>Infant deaths may be 200,000-400,000 per year higher between 2009 and 2015</p>

The Global Economic Crisis: Implications for Poverty and the MDGs

March 3, Development Policy Forum Roundtable – Session 1 (A. Revenga)

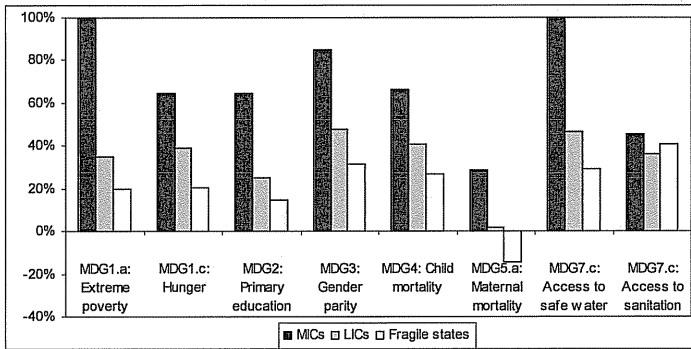
Progress towards MDGs --- all developing countries

* Most recent year for which data are available.

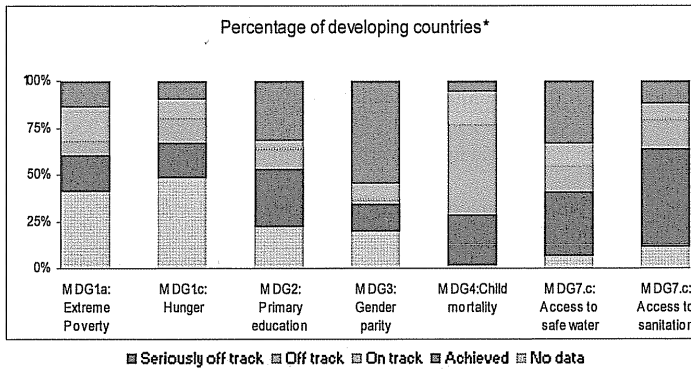
- Most human development MDGs are unlikely to be met on current trends.
- The global financial crisis, coming on the heels of the food and fuel crises, threatens further setbacks on the MDGs.

Progress towards MDGs by country groups

- At the regional level, Sub-Saharan Africa lags on all MDGs, including the goal for poverty reduction. South Asia lags on most human development MDGs.
- Progress towards the MDGs is slowest in the group of states classified as fragile.

Progress towards MDGs at country level

- At the individual country level, most countries are off-track on most MDGs.

Note: *144 countries. Source: World Bank staff calculations based on World Development Indicators.

Anexa 2

Câteva documente de referință importante:

1. CONCORD Aid Watch, *Lighten the load: in a time of crisis, European aid has never been more important*, May 2009, <http://www.concordeurope.org>
2. UN, The Millennium Development Goals Report 2008, <http://www.un.org/millenniumgoals>
3. ADB, *Africa and the global economic crisis: strategies for preserving the foundations of long-term growth*, 12 May 2009, <http://www.afdb.org>
4. OCSE, OECD Journal on Development: Development Co-operation Report 2009, www.oecd.org/dac/dcr
5. OCDE, Global Development Outlook 2009, www.oecd.org/dev/gdo
6. WB, Global Development Report 2009, <http://www.worldbank.org/gdf2009>
7. FAO, The 2009 hunger report (The State of Food Insecurity in the World, SOFI), <http://www.fao.org/news/story/en/item/20568/icode>
8. CIDSE, Un vide a combler; quelle fiscalité dans une économie mondialisée, nov 2008, www.cidse.org
9. Transparency International, Baromètre Mondial de la corruption 2009, www.transparency.org
10. TI, Indice de Perception de la Corruption (IPC) 2008, www.transparency.org
11. Court des comptes EU, Audit Court es Compte EU on ANE, Special Report n. 4/2009, www.eca.europa.eu
12. COM(2009) 160 final, Supporting developing countries in coping with the crisis, 8 April 2009 et 4 working staff paper annexed:
  - [Financing for Development - Where does the EU go from Doha?](#)
  - [2009 Aid for Trade Monitoring Report](#)
  - [Aid Effectiveness after Accra – where does the EU stand?](#)
  - [Millennium Development Goals – impact of the financial crisis on developing countries](#)
http://ec.europa.eu/development/how/monterrey_en.cfm
13. ODI, A Development Charter for the G-20, March 2009, <http://www.odi.org.uk/>
14. UN Conference on World Financial and Economic Crisis and its Impact on Development, 24-26 June 2009, <http://www.un.org/ga/econcrisissummit/>
15. ILO, The financial and economic crisis: a decent work response, March 2009, www.ilo.org

Anexa 3

Amendamentul următor a fost respins de Secțiunea pentru relații externe, deși a primit cel puțin un sfert din voturile exprimate:

voturi pentru: 20
voturi împotriva: 47
abțineri: 4

Total: 71

Punctul 7.9

Se modifică după cum urmează:

„Întărirea cooperării internaționale, în vederea combaterii corupției și evaziunii fiscale, reprezintă astăzi, în condițiile crizei, o evidență acceptată, în special în ce privește lupta împotriva paradisurilor fiscale. Conform datelor Biroului Națiunilor Unite pentru combaterea drogurilor și a criminalității (UNODC), traficurile ilicite și evaziunea fiscală se ridică în prezent la o sumă cuprinsă între 1 000 și 1 600 miliarde USD, din care jumătate provine din țări în curs de dezvoltare sau din economii în tranziție. Din aceste 500 până la 800 de miliarde USD, doar o sumă reprezentând 3% este imputabilă corupției, 30%, activităților de natură criminală și 67%, evaziunii fiscale. Cu alte cuvinte, evaziunea fiscală costă țările în curs de dezvoltare o sumă cuprinsă între 300 și 500 de miliarde USD, din care 285 ar fi legate de sectorul informal, iar 160 de evaziunea fiscală comisă de numeroase întreprinderi transnaționale care operează în aceste țări¹⁴. În cadrul Inițiativei privind recuperarea bunurilor furate (Stolen Assets Recovery Initiative – StAR), elaborată în comun de UNODC și Banca Mondială, se arată că adevăratele costuri determinate de corupție depășesc cu mult valoarea bunurilor («adesea de o amploare descumpănitoare») furate de liderii unor țări și se vorbește de «pagubele colaterale» la scară largă pe care acestea le provoacă. În mod just, se subliniază necesitatea abordării recuperării acestor bunuri, solicitându-se sprijinirea inițiativelor concertate la nivel global. În opinia CESE, trebuie operată de urgență o schimbare strategică decisivă în acest domeniu, această posibilitate fiind astăzi mai realistă. Aceasta ar permite nu numai disponibilizarea unor resurse nesperate pentru investiții și pentru asistența pentru dezvoltare, ci ar contribui și la dezvoltarea unor sisteme fiscale mai solide și mai echitabile în multe țări sărace, o condiție indispensabilă pentru consolidarea instituțiilor și pentru orice perspectivă sănătoasă de dezvoltare pe termen lung.”

---

¹⁴ Cf. studiul CIDSE, menționat în bibliografie (din noiembrie 2008).

